

שם הפעילות: הגדרת ציונות

הכותב/ת: אייל מור יוסף (עורך)

מתוך חוברת הכנה לצה"ל: "מנהיגות ומעורבות בקרב בני הקיבוצים"

ערכים ומטרות הפעילות

1. החניך יכיר בעובדה שאנשים שונים רואים בציונות היבטים שונים
2. החניך יכיר בקשר בין צה"ל, מדינת ישראל והציונות

קהל יעד

חברת הנעורים

משך הפעילות

כשעה

רשימת ציוד ועזרים

לוח/ נייר עיתון, טושים, ציטוטי מנהיגים

מערך הפעילות

פתיחה

שמש אסוציאציות - עושים שמש אסוציאציות עם המילה ציונות ועל החניכים להגיד את כל מה שעולה להם לראש שקשור לציונות כפי שהם רואים אותה.

חלק א'

- תנועות גוף: אומרים לחניכים לפעול אחר ההוראות שנאמרות להם
- כל מי שלא מבין מה זה ציונות שישים את יד ימין על הראש.
  - כל מי שציונות בשבילו זה שכל היהודים יחיו בארץ שישים את יד שמאל על המותן.
  - כל מי שציונות בשבילו זה לקנות רק מוצרים כחול-לבן שירד על ברך ימין.
  - כל מי שחושב שהרצל צדק – שהיינו צריכים לגור באוגנדה שיצמיד את אוזן ימין לכתף.
  - כל מי שחושב שלעודד את נבחרת ישראל זה ציונות שישב ישיבה מזרחית.
  - כל מי שחושב שלהקים קיבוצים חדשים בארץ זה ציונות שיחזיק את רגל שמאל באוויר.
  - כל מי שחושב שכתובת שירים, סיפורים והצגות זה ציונות שיצמיד את האף לברך.
  - כל מי שחושב שלהיות קרבי זה ציוני שישים ידיים על הכתפיים.
  - כל מי שחושב שלהיות מדריך ולעשות שנת שירות זה ציונות שיוצא את הלשון החוצה.

חלק ב' - ציטוטים

1. בשלב זה מדריך יפזר על הרצפה ציטוטים אודות הציונות, של אנשים כגון: איינשטיין, הרצל, דוד בן-גוריון, ברל כצנלסון, רבין ועוד.
2. מבקשים מהקבוצה להסתובב ולקרוא את הציטוטים וכל חניך צריך לבחור לעצמו ציטוט שהוא הכי מתחבר, הכי אוהב או שהוא חושב שהכי מתאים.
3. דיון:
  - את החניכים למה הם התחברו?
  - למה הם בחרו דווקא את זה?
  - למה הם לא התחברו?
  - מה השפיע על הבחירה שלהם?

חלק ג' - הגדרת ציונות

1. בשלב הזה נותנים לכל חניך זגל קטן, החניכים צריכים לרשום על צד אחד של הזגל מהי ההגדרה של הציונות לדעתו ובצד השני מהו מעשה ציוני לדעתו.

הגדרת ציונות ע"פ המילון:

"התנועה הלאומית, המדינית של היהודים שלבשה במשך כל תקופת הגלות ועד ימנו צורות שונות. עיקר שאיפתה – תחיית עם ישראל, הקמת מדינה יהודית, עצמאית בארץ ישראל וריכוז כל פיזורי ישראל בתוכה. הציונות קיבלה תנופה בימנו עם הקמתה של ההסתדרות הציונית העולמית ע"י ד"ר בנימין זאב הרצל וכינוס הקונגרסים הציוניים. המטרה הסופית של הציונות החלה להתגשם עם הכרזה על עצמאותה של מדינת ישראל בה' באייר תש"ח. יש האומרים כי ציונות הנה אוסף אידיאלים ורעיונות שקל לדבר עליהם אך קשה לממשם". (מילון אבן שושן המלא)

2. דיון וסיכום:

- מקריאים מן הדגלים ומשווים בין הגדרות הציונות השונות
- איך קשור הגיוס לצה"ל עם הציונות?

חשוב לסכם באמצעות הדיון את הפעילות.

תובנות ודגשים חינוכיים

תהליך החינוך בהכנה לצה"ל נעשה בהליך התנסותי, הדרגתי, שהצלחה בכל שלב נותנת לחניכים תחושת מסוגלות ורצון לעמוד באתגרים נוספים. תוכנית ההכנה לצה"ל בתנועה הקיבוצית בנויה משני עמודי תווך מרכזיים – הראשון ביניהם הינו ההכנה הפיסית והשני- ההכנה המנטאלית.

בהכנה הפיסית, חשובה קודם כל ההבנה הבסיסית כי אימוני הכושר הגופני הינם מתודה בלבד, ואין הדבר מהווה מטרה. האימון הפיסי הוא אחד מהגורמים האטרקטיביים מבחינת החניכים, במחשבה שרבים מהחניכים לא יצטרפו לתוכנית חינוכית, אך ההגדרה "תוכנית לכושר קרבי" תגרום להצטרפותם. הרעיון המרכזי הוא

לייצר אצל החניכים תחושת מסוגלות, התמדה לאורך זמן, והכרות עם היכולות שלהם לעמוד בפני קשיים שיוצבו להם בתהליכים הקדם צבאיים ובצבא עצמו.

ההכנה המנטאלית שזורה כחוט השני בתוכנית השנתית, והיא צריכה להיות ביחס כזה, שמצד אחד נשמר הקשר בין נושא אחד למשנהו, ומצד שני לא נקטע רצף האימונים הפיסיים הקשור בתוכנית.

היחס שאנו ראינו כנכון, הינו מערך ערכי אחד על כל שלושה אימוני כושר קרבי, כלומר בערך פעם בשבועיים.

להכנה המנטאלית מספר תחומי משנה:

☒ **תחום המוטיבציה** - עוסק בעיקר בדרכון החניך לשירות משמעותי בצה"ל
☒ **תחום אינפורמטיבי** - כולל בחובו את הידע המהימן (לא שמועות) הדרוש למלש"ב כדי להתמודד עם הליכי הגיוס, בחירת יעד הגיוס, אופי המסגרת הצבאית וכו'

☒ **תחום ערכי** - זהו לב ליבה של התוכנית. התחום הערכי, אשר אנו רוצים לחזק אצל קבוצת הנעורים בקיבוץ, הינו הגורם המשמעותי ביותר באם חניכנו יתמידו בשירות משמעותי בצה"ל או לא. בתחום זה ברצוננו לחזק ערכים אוניברסאליים וערכים ספציפיים לחברה הישראלית ולצה"ל. בכלל זה, ראיית השירות הצבאי כמרכיב חיוני בתפיסת האזרח הבוגר והפעיל בחברה.

☒ **למידת שפה** - שדה הפעולה בצבא מורכב מעולם מושגים חדש, שבו למרכיב האנושי מקום חשוב. השתלבות הפרט במערכת מצריך זמן הסתגלות למקום ולשפה החדשים ויש לתת את הדעת על כך בהכנה, ובתחילת התהליך הצבאי.

עקרונות מנחים

1. **אמונה בדבר** - תוכנית זו יוצאת מנקודת מוצא, כי כל נער ונערה במדינת ישראל, יכול וצריך לעשות שירותי משמעותי בצה"ל או למען החברה הישראלית.
2. **הקבוצה** - אנו מאמינים כי תוכנית מסוג זה, יש בה כדי לתת פן ערכי משמעותי בחברת הנעורים, ולייצר אמירה ברורה סביב עקרונות וערכים חברתיים שנשחקו בעשורים האחרונים.
3. **תחליף** - אנו רואים בתוכנית זו תחליף חינוכי משמעותי למה שהפך להיות שגרת יומם של בני הנעורים בקיבוצים (פחות פויקה יותר אמירה ערכית)
4. **חיבור** - אנו רואים בתוכנית כלי לחיבור בין מדריך הנעורים, בוגר צבא (או שירות לאומי), לבין קבוצת הנעורים אשר גם אם נראית אדישה, הנושא נוגע לנימי נפשה.
5. **דוגמא אישית** - התוכנית בנויה על כך שמדריך הנעורים, בוגר צבא (או שירות לאומי), יוביל את קבוצת הנעורים למצב של מוכנות ואכפתיות כלפי שירותם הצבאי, דרך עקרון הדוגמא האישית.
6. **קבוצה** - לקבוצה, לאווירה שהיא מייצרת, ולקשרים שבתוכה, יש השפעה רבה על הפרטים שמרכיבים אותה, גם בהנעה למוטיבציה, ובהמשך לרגעי התמודדות עם קושי ומשבר.